Minister Zdrowia

ZPN.050.14.2025.KM
Warszawa, 18 czerwca 2025

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez senatora Wadima Tyszkiewicza podczas 35. posiedzenia Senatu RP w dniu 28 maja 2025 r., w sprawie problemu sprzedaży nieletnim napojów energetycznych, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Z dniem 1 stycznia 2024 r.[1] został wprowadzony w Polsce zakaz sprzedaży napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny osobom poniżej 18 r.ż. Zgodnie z art. 12m ust. 1. ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym[2], zabrania się sprzedaży napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny:

1) osobom poniżej 18. roku życia;
2) na terenie jednostek systemu oświaty, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;
3) w automatach.

W przypadku wątpliwości co do pełnoletności kupującego sprzedawca może żądać okazania dokumentu potwierdzającego wiek kupującego. Ponadto, zgodnie z art. 12 n ww. ustaw, producent lub importer napoju z dodatkiem kofeiny lub tauryny jest obowiązany do oznaczenia opakowania jednostkowego wyrobu widoczną, czytelną oraz umieszczoną w sposób nieusuwalny i trwały informacją o treści „Napój energetyzujący" lub „Napój energetyczny".

Co więcej, w 2021 r. została wprowadzona opłata od napojów z dodatkiem substancji o właściwościach słodzących oraz kofeiny lub tauryny, a zatem także napojów energetyzujących. Celem ww. ustawy jest wykorzystanie polityki fiskalnej jako narzędzia służącego promocji prozdrowotnych wyborów konsumentów. Wprowadzenie dodatkowej opłaty na napoje

[1] Ustawą z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r, poz. 1718)
[2] Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, z późn. zm.

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

bezalkoholowe, w których składzie znajduje się co najmniej jedna substancja o właściwościach słodzących lub aktywnych ma na celu poprawę jakości diety przez ograniczenie spożycia produktów, których ilość w diecie powinna być ściśle limitowana.

Ponadto, ze względu na wymagania określone w przepisach art. 10 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (…)[3] w oznakowaniu napojów energetyzujących zamieszczany jest obowiązkowo w tym samym polu widzenia co nazwa środka spożywczego następujący komunikat: „Wysoka zawartość kofeiny; nie zaleca się stosowania u dzieci, kobiet w ciąży i kobiet karmiących piersią", a ponadto w nawiasach powinna być umieszczona informacja dotycząca zawartości kofeiny wyrażonej w mg na 100 ml.

Dodatkowo należy podkreślić, że zgodnie z wymaganiami art. 13 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 bez uszczerbku dla przepisów krajowych przyjętych na mocy art. 44 ust. 2, obowiązkowe informacje na temat żywności muszą być umieszczone w widocznym miejscu w taki sposób, aby były dobrze widoczne, wyraźnie czytelne oraz, w stosownych przypadkach, nieusuwalne. Nie mogą być w żaden sposób ukryte, zasłonięte, pomniejszone ani przerwane jakimikolwiek innymi nadrukami, ilustracjami czy innym materiałem.

Należy również podkreślić, że w ww. ustawie o zdrowiu publicznym określone zostały przepisy karne. Zgodnie z art. 18 a ww. ustawy kto sprzedaje napoje z dodatkiem kofeiny lub tauryny osobom poniżej 18. roku życia, na terenie jednostek systemu oświaty, albo w automatach podlega karze grzywny do 2000 zł. Tej samej karze podlega kierownik zakładu handlowego lub gastronomicznego, który nie dopełnia obowiązku nadzoru i przez to dopuszcza do popełnienia w tym zakładzie wykroczenia określonego w ust. 1.

Ponadto ww. ustawa przewiduje kary za produkcję lub import napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny bez oznaczenia. Zgodnie z art. 18b ww. ustawy kto, produkuje lub importuje napoje z dodatkiem kofeiny lub tauryny, w opakowaniach jednostkowych niespełniających wymogów, o których mowa w art. 12n podlega grzywnie do 200 000 zł albo karze ograniczenia wolności, albo obu tym karom łącznie.

Ponadto, ważnym aktem prawnym regulującym dostęp dzieci do napojów energetycznych jest rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.[4]

Niezależnie od powyższego uprzejmie wyjaśniam, że w świetle art. 12l ustawy, za napój z dodatkiem kofeiny uważa się napój zawierający kofeinę w ilości powyżej 150 mg/l, z

[3] Dz. Urz. UE L 304 z 22.11.2011 r., s. 18, z późn. zm.
[4] Dz. U. z 2016 r. poz. 1154

telefon: +48 22 250 01 46
adres email: kancelaria@mz.gov.pl
www.gov.pl/zdrowie
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

wyłączeniem kofeiny występującej w napoju naturalnie. Takie napoje zostały jednocześnie sklasyfikowane jako napoje energetyzujące/energetyczne i takie określenie musi być zamieszczane na opakowaniach jednostkowych tych produktów.

Należy zaznaczyć, że wszystkie napoje zawierające kofeinę w ilości mniejszej niż 150 mg/l, zgodnie z ustawą nie są uważane za napoje energetyczne. Takie napoje są napojami typu cola, w których kofeina stosowana jest jako aromat. Kofeina jest bowiem dodawana do żywności albo w charakterze aromatu, albo substancji, która ma wywołać w organizmie działanie fizjologiczne. Na poziomie Unii Europejskiej uregulowane jest jedynie stosowanie kofeiny jako aromatu. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1334/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie środków aromatyzujących i niektórych składników żywności o właściwościach aromatyzujących, kofeina może być dodawana do napojów bezalkoholowych w dawce ≤ 150 mg/l. Ponadto dozwolona jest do:

- produktów mlecznych, w dawce ≤ 70 mg/kg,
- lodów, w dawce ≤ 70 mg/kg,
- wyrobów cukierniczych, w dawce ≤ 100 mg/kg.

Warto wspomnieć, że w Stanach Zjednoczonych i w Kanadzie do napojów typu „soft drinks" kofeina jako aromat może być dodawana w dawce wyższej - do 200 mg/l.

Z badań dotyczących zawartości kofeiny w napojach typu cola na rynku polskim wynika, że wynosi ona średnio 100 mg/l, co oznacza, że producenci nie stosują maksymalnej, dozwolonej prawem dawki tego aromatu. Ilość kofeiny w tego rodzaju napojach jest tym samym trzykrotnie mniejsza, niż w napojach energetyzujących (320 mg/l). Zatem, przyjęta w ustawie o zdrowiu publicznym granica zawartości kofeiny w napojach na poziomie powyżej 150 mg/l, wynikała z rozporządzenia regulującego stosowanie aromatów.

Ilość kofeiny w napojach energetyzujących nie jest regulowana prawnie, ale producent musi brać pod uwagę, że zgodnie z ogólnymi wymogami prawa żywnościowego produkt spożywczy nie może być niebezpieczny dla zdrowia. Według Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) bezpieczna pojedyncza dawka kofeiny dla osób dorosłych wynosi do 200 mg, a dawka całodzienna do 400 mg. W przypadku dzieci i młodzieży dane naukowe nie są wystarczające, aby ustalić bezpieczne spożycie kofeiny, ale zdaniem EFSA obaw zdrowotnych nie powinna budzić dzienna ilość do 3 mg/kg m.c.

Należy jednak podkreślić, że wpływ kofeiny na organizm ściśle zależy od dawki, i składnik ten może mieć zarówno działanie korzystne, jak i negatywne.

W świetle dostępnej wiedzy, w żadnym kraju Unii Europejskiej nie wprowadzono zakazu sprzedaży napojów typu cola osobom niepełnoletnim. W niektórych krajach zakazy dotyczą jedynie napojów energetycznych, które, jak należy przypuszczać nie obejmują napojów zawierających mniej niż 150 mg kofeiny/l. Trzeba także zaznaczyć, że pojawiające się na rynku

polskim napoje zawierające 140 mg kofeiny/l (czyli podprogową w stosunku do ustawy ilość kofeiny) w niewielkim stopniu różnią się pod tym względem od dotychczasowych napojów typu cola (100 mg/l), ale jednocześnie znacznie różnią się od typowych napojów energetycznych (320 mg kofeiny/l).

Uprzejmie informuję, że Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy w bieżącym roku rozpoczął badanie dotyczące spożycia napojów energetycznych przez młodzież w wieku 13-17 lat po wprowadzeniu ww. zakazu sprzedaży.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/